

JANUSZ PODZIELNY

Wydział Teologiczny UO

<https://orcid.org/0000-0001-5907-4256>

„Nadzieja. W czym pokładamy naszą nadzieję?”
Międzynarodowy Kongres
Europejskiego Stowarzyszenia Teologów Katolickich,
Bratysława (Słowacja), 28–31 sierpnia 2019 r.

Tradycyjnie co dwa lata odbywa się sympozjum Europejskiego Stowarzyszenia Teologów Katolickich (ESCT). Tym razem ów międzynarodowy kongres miał miejsce od 28 do 31 sierpnia 2019 r. w stolicy Słowacji – Bratysławie. Jego organizacją zajął się, zgodnie z praktyką przyjętą w ramach ESCT, ks. prof. Miloš Lichner SJ – wiceprzewodniczący tej organizacji, wybrany w 2017 r. na kongresie w Strasburgu, dziekan Wydziału Teologii Uniwersytetu w Trnawie (z siedzibą w Bratysławie).

Temat tegorocznej konferencji naukowej Europejskiego Stowarzyszenia Teologów Katolickich, które w 2019 r. obchodzi trzydziestolecie swojego istnienia, dotyczył problematyki nadziei. Uzasadniając wybór tego tematu, organizatorzy podkreślali, że w naszych czasach nadzieja rodzi znaki zapytania. Zauważalna bowiem obecnie dezintegracja systemów ekonomicznych, państw i społeczeństw, rodzin oraz przyjaźni zmusza do postawienia pytań: Czy nadzieja rzeczywiście zniknęła z doświadczenia współczesnej ludzkości? Co ona znaczy w starzejącej się dziś Europie? Co znaczy nadzieja dla ludzi w większości związanych tylko z doczesnym życiem? Można zaryzykować stwierdzenie, iż każdy człowiek ma jakąś nadzieję, jednak pozostaje fundamentalne pytanie: W czym oraz w kim tę nadzieję pokłada?

Właśnie na te oraz tym podobne pytania starał się odpowiedzieć organizowany w Bratysławie międzynarodowy kongres ESCT, na który przybyło 240 teolo-

gów z 25 krajów świata. Symposium to rozpoczęło się 28 sierpnia 2019 r. od tzw. *Emerging Scholars Conference* na Wydziale Teologii Uniwersytetu Trnavskiego z siedzibą w Bratysławie, gdzie ponad 50 młodych naukowców oraz doktorantów w ramach 14 sekcji tematycznych mogło zaprezentować przygotowane przez siebie referaty. Tego samego dnia wieczorem w położonym w centrum Bratysławy hotelu *Crowne Plaza* nastąpiło uroczyste powitanie wszystkich gości przybyłych na konferencję oraz wprowadzenie w jej problematykę. Podczas ceremonii otwarcia uczestnicy symposium mieli okazję usłyszeć m.in. przesłanie, jakie poprzez nagranie wideo wystosował ks. Arturo Sosa Abascal SJ – przełożony generalny Towarzystwa Jezusowego. Poza tym, słowa pozdrowienia wygłosił również uczestniczący w konferencji abp Jean-Claude Hollerich SJ (obecnie kardynał) z Luksemburga – przewodniczący Komisji Konferencji Biskupów Unii Europejskiej (COMECE).

Pierwszy i wprowadzający w problematykę omawianego kongresu wykład zatytułowany: *Czy jest jakaś nadzieja, gdy świątynia płonie? Podstawa nadziei w Starym Testamencie* zaprezentował 29 sierpnia 2019 r. ks. prof. Peter Dubovský SJ z Papieskiego Instytutu Biblijnego w Rzymie. Kolejny referat, na temat nadziei w Księdze Hioba, wygłosił prof. Pierre Van Hecke z Katolickiego Uniwersytetu w Leuven. Po przerwie na kawę przemówiła prof. Amy-Jill Levine, która sama siebie określiła jako żydowską feministkę uczącą Pisma Świętego w protestanckiej szkole wyższej (*Vanderbilt University Divinity School*) w USA. Jej przedłożenie dotyczyło tematyki nadziei, zrozumienia i empatii w kontekście Biblii oraz dialogu żydowsko-chrześcijańskiego. Ostatnią z prelegentek występujących podczas sesji plenarnej pierwszego dnia konferencji była prof. Regina Polak z Uniwersytetu Wiedeńskiego, która mówiła o nadziei dla Europy. Chodziło tu zwłaszcza o ukazanie z perspektywy teologii praktycznej sytuacji trudnych i katastrof jako przestrzeni uczenia się duchowej cnoty. Po południu uczestnicy symposium mieli do wyboru 7 sekcji tematycznych, w ramach których swe referaty zaprezentowało 25 teologów. Następnie celebrowana była uroczysta Eucharystia w katedrze św. Marcina w Bratysławie, której przewodniczył ks. abp Stanislav Zvolenský, metropolita bratysławski. Zwieńczeniem pierwszego dnia konferencji była kolacja w niezwyklej scenerii, jaką stanowiła restauracja usytuowana na statku zacumowanym przy brzegu Dunaju (*Dunajský Pivovar*).

Drugi dzień spotkania naukowego europejskich teologów w Bratysławie rozpoczął się również od sesji plenarnej, podczas której zostały przedstawione 3 wykłady. Pierwszy z nich, zatytułowany: *Filozofia rozsądnej nadziei Immanuela Kanta*, wygłosiła prof. Herta Nagl-Docekal, emerytowana profesor filozofii z Uniwersytetu Wiedeńskiego. Następnie swe przedłożenie, dotyczące refleksji Paula Ricoeura

odnośnie do nadziei oraz jej wpływu na teologię, zaprezentowała dr Amy Daughton z Uniwersytetu w Birmingham. Na koniec sesji przedpołudniowej wystąpił ks. dr Michael Garanzini SJ, były rektor *Loyola University Chicago* w Stanach Zjednoczonych, dzieląc się swym doświadczeniem na temat pielęgnowania nadziei u młodych ludzi. Popołudniowe panele tematyczne zostały tym razem zaplanowane w dwóch pasmach czasowych po 7 sekcji tematycznych. Ogółem referaty przedstawiło wówczas (w ramach 14 sekcji) blisko 50 prelegentów. Należy zauważyć, iż po raz pierwszy na konferencji ESCT odbył się również panel w języku polskim, podczas którego swe wystąpienia zaprezentowało 4 teologów. Finałem intensywnego dnia obrad naukowych był koncert muzyki klasycznej w jezuickim kościele Najświętszego Zbawiciela w Bratysławie, jaki zorganizowano z okazji 30-lecia istnienia Europejskiego Stowarzyszenia Teologów Katolickich. Podczas tego koncertu była też okazja do podziękowań oraz wspomnień, które wyraził m.in. świadek powstania ESCT, prof. Dietmar Mieth z Niemiec. Wtedy nastąpiło również wręczenie nagród za najlepszą książkę teologiczną roku. W kategorii seniorów nagroda ta trafiła do prof. Marie-Anne Vannier z Uniwersytetu Lotaryngii, która napisała monografię na temat Mistra Eckharta, niemieckiego filozofa i mistyka, pt. *Maître Eckhart Prédicateur*. W kategorii juniorów natomiast nagrodę otrzymał ks. dr Kevin Schembri z Uniwersytetu Maltańskiego za książkę dotyczącą problematyki rozvodu i ponownego małżeństwa w tradycji prawosławnej, zatytułowaną: *Oikonomia. Divorce and Remarriage in the Eastern Orthodox Tradition*.

W ostatnim dniu bratysławskiej konferencji zaprezentowane zostały 2 referaty. Pierwszy z nich, pt. *Informacja lub komunikacja – utrata języka człowieka*, przedstawiła prof. Hille Haker, teolog moralna z *Loyola University Chicago*. Następnie wykład wygłosił ks. prof. Zbigniew Kubacki SJ z Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie. Jego wystąpienie dotyczyło kwestii dialogu międzyreligijnego jako nadziei dla Kościoła i świata. Po tych dwóch kończących całe sympozjum wykładach miało miejsce walne zgromadzenie członków Europejskiego Stowarzyszenia Teologów Katolickich, podczas którego nowym przewodniczącym ESCT na dwuletnią kadencję został organizator bratysławskiej konferencji, ks. prof. Miłoś Lichner SJ. Natomiast nową wiceprzewodniczącą tej organizacji została prof. Margit Eckholt z Uniwersytetu w Osnabrück. To zaś oznacza, że kolejny kongres Europejskiego Stowarzyszenia Teologów Katolickich odbędzie się w 2021 r. w tym właśnie niemieckim mieście. Ostatnim punktem omawianej konferencji było zebranie kuratorium ESCT, do którego należą szefowie poszczególnych sekcji krajowych, w tym również ks. dr Wojciech Surmiak z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, reprezentujący Polskę.

Podsumowując, należy podkreślić, iż międzynarodowy kongres pt. *Nadzieja. W czym pokładamy naszą nadzieję?*, zorganizowany w 2019 r. w Bratysławie przez Europejskie Stowarzyszenie Teologów Katolickich, stanowił niewątpliwie udane i ważne przedsięwzięcie naukowe. Trzeba docenić zwłaszcza warunki lokalowe, jakie organizatorzy zapewnili na czas trzydniowych obrad w hotelu *Crowne Plaza*, a także świetną obsługę medialną tego wydarzenia (<https://www.esctcongress2019.net>). Wielkim plusem omawianego sympozjum była nade wszystko okazja do spotkania i wymiany myśli z teologami (nie tylko katolickimi) z całej Europy, a nawet z innych kontynentów. Jeśli chodzi o mankamenty konferencji ESCT w Bratysławie, to pewne zastrzeżenia budzi zarówno dobór prelegentów, jak i tematów referatów prezentowanych na sesjach plenarnych. Dały się tu bowiem zauważyć swoiste „luki tematyczne”, jak np. brak wykładu odnośnie do nadziei w Nowym Testamencie, czy też sięgnięcia do najnowszego nauczania Kościoła na ten temat (np. Jana Pawła II lub Benedykta XVI). Bardzo cieszy w związku z tym, że braki w tym względzie udało się w pewnym sensie uzupełnić poprzez referaty zaprezentowane w ramach sekcji tematycznych przez prelegentów z Polski (m.in. w języku angielskim, francuskim, niemieckim i polskim). Warto nadmienić, że w konferencji w Bratysławie uczestniczyło kilkunastu przedstawicieli polskiej sekcji ESCT, którzy reprezentowali m.in. takie ośrodki naukowe, jak: Warszawa, Poznań, Kraków, Katowice, Rzeszów czy Opole.